

Nr 243.

Av herr **Branting m. fl.**, om ändrad lydelse av §§ 9, 16 och 19 riksdagsordningen.

Alltsedan 1907, då det s. k. Lindmanska rösträttsförslaget framlades, har den socialdemokratiska riksdagsgruppen inför riksdagen framställt förslag om en genomgripande *författningsrevision*, innebärande en verklig demokratisering av såväl folkrepresentationen som den kommunala makten i vårt land. Vi ha ständigt framhållit, att rösträttskompromissen av 1907—1909, tillkommen i trötthetens tecken, ingalunda av den svenska demokratiens ens för en kortare tid framåt kan godtagas såsom en verklig lösning av rösträttsfrågan. Än mindre kan ett ögonblick av oss erkännas, att denna rösträttskompromiss, som från högerhåll upprepas, skulle innebära något slags »överenskommelse» eller »fredsslut» mellan partierna.

Vi komma därför att alltjämt förnya våra yrkanden på en fullständigt genomförd rösträttsreform, ända till dess att demokratiens princip nått sin fulla tillämpning i såväl stat som kommun.

Mest i ögonen fallande av alla de begränsningar, som alltjämt vidlåda vårt folks representationsrätt, verkar *kvinnornas* utestängande från den politiska rösträttens utövning. Till de principiella skäl för genomförande av politisk rösträtt för kvinnor, som upprepade gånger framförts inom riksdagen, må blott en kort erinran göras om hur detta politiska rösträttskrav mognat till genombrott hos allt flera av de europeiska och nordamerikanska staterna.

I Norge ha åtskilliga av de skrankor, som hittills omgivit den kvinnliga rösträtten, avlägsnats genom stortingsbesluten år 1913, varigenom de kvinnliga väljarnes antal steg med nära 80 procent och åtskilligt överskred en halv miljon röstande.

Den danska riksdagen står också beredd att inom den allra närmaste framtiden lagfästa den politiska rösträtten för kvinnor. Folketinget har med överväldigande flertal antagit det grundlagsförslag, som meddelar full och oinskränkt rösträtt och valbarhet till Folketinget för såväl män som kvinnor.

Förslaget har visserligen f. n. fallit på den obstruktionspolitik, som högern i Landstinget bedrivit, men de i dagarna förrättade valen till danska Landstinget visa, att numera även inom denna korporation bestryggad majoritet för den kvinnliga rösträtten är uppnådd. Sålunda är detta demokratiska krav redan fört till seger i samtliga de nordiska länderna utom Sverige. Härefter ligger en stark maning att ej längre dröja med denna reform.

I Nordamerikas förenta stater ha kvinnorna politisk rösträtt i 8 stater, varjämte preliminära beslut om den kvinnliga rösträttens införande fattats i ytterligare 8 stater, vartill kommer, att den amerikanska kongressen vidtagit en del förberedande åtgärder i syfte att utreda frågan, i vad form rösträtt för kvinnor må kunna genomföras.

Som det mest allvarliga och värtaliga vittnesbörd om huru de svenska kvinnornas rösträttskrav vunnit i djup och styrka framstår den i dagarne framlämnade kvinnliga rösträttspetitionen med sina 350,000 underskrifter.

Vid innevarande riksdag föreslås av det liberala partiet i en motion införande av politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor till riksdagens båda kamrar. Men förslaget upprätthåller, såsom det är lagt, de inskränkningar och brister, som vidlåda de nuvarande för männen gällande rösträttsbestämmelserna. Ja, verkningarna av alla dessa »streck» skulle för kvinnorna bli än mer kännbara än för männen.

I den Widellska utredningen framhålles sålunda, att för de ogifta kvinnornas del fattighjälpsstrecket (»understödsstrecket») »måste komma att drabba kvinnorna i betydligt högre grad än männen», medan flyttningsstrecket antages träffa båda könen ungefär lika och utskyldsstrecket »i långt högre grad drabba männen än kvinnorna». För de gifta kvinnorna har herr Widell räknat med att mannens uraktlåtenhet att betala skatt skulle ovillkorligt beröva även hustrun hennes politiska rösträtt. Hans resultat blir, att för de olika strecken år 1911 stupade 21 procent av männen över 24 år, men skulle ha stupat 22.4 procent av kvinnorna, eller i absoluta tal av 1,520,666 kvinnor skulle ha stupat ej mindre än 340,563, medan männen reducerades från 1,349,201 med 283,001. I sanning en väldig skara medborgare, män och kvinnor tillsammans ej mindre än 623,564, inemot *en fjärdedel* av hela antalet

över 24 år, som alltså skulle efter regeringsförslagets av 1912 »allmänna» rösträtt fortfarande stanna utestängda från medborgarrätten.

Såsom en konsekvens av könsstreckets borttagande och för att verklig rättvisa skall kunna skipas härvid kräves därför också redan ur denna synpunkt, att de övriga »strecken» och »garantierna», som knutits till den nu gällande s. k. »allmänna» rösträtten, och varigenom, förutom alla kvinnor, även ofantligt stora medborgargrupper av fattiga män blivit uteslutna från medborgarrätten, helt och hållet slopas.

Vi tillåta oss att här göra några korta randanteckningar till de olika »strecken».

Det värsta härjande bland dessa är, som en var känner, *utskylds-strecket*. Vi ha för vår del ständigt principiellt protesterat mot det-samma såsom varande en kvarleva av censusåskådningen, oförenlig med den allmänna rösträttens grundtanke och okänd i den allmänna rösträttens länder. Härtill kommer, att detta streck måste framstå såsom särskilt orättvist och förkastligt, alldenstund det nästan uteslutande drabbar dem, som av en eller annan anledning äro i ekonomiskt avseende vanlottade. Allra mest bjärt framträder detta under tider av ekonomisk depression, med dess sviter av arbetslöshet och minskade inkomster för de breda lagren. Det är icke nog med, att arbetarklassen får direkt lida värst av de hårda tiderna, den drabbas genom utskylds-strecket samtidigt av en minskning i sitt politiska inflytande.

Huru utskyldsstrecket under svåra tider särskilt härjar bland de minst bemedlade klasserna, därom förelågo redan drastiska vittnesbörd i den officiella valstatistik, som uppgjordes rörande landstingsvalen och den kommunala rösträtten år 1910, och ur vilken vi i vår motion till 1911 års riksdag voro i tillfälle att anföra en del synnerligen belysande siffror. Dessa visade bland annat, att *över fjärdedelen* av de fattigare klassernas valmän då stupade på utskyldsstrecket. Huru detta streck verkat vid andrakammarvalen sistlidne höst, därom föreligga numera officiella statistiska utredningar.

Omstående tabell belyser de olika diskvalifikationsgrundernas verkningar vid andra kammarvalen i april 1914.

De i 1914 års röstlängder såsom icke röstberättigade uppförda, fördelade efter diskvalifikationsgrunder:

	Landsbygd.	Städerna.	Samtliga år 1914.	Samtliga 1911.
1. Utländska undersåter	2,706	3,118	5,824	(5,685)
2. Vanfrejdade	414	343	757	(843)
3. I konkurs	1,230	1,072	2,302	(2,648)
4. Omyndiga	3,950	769	4,719	(4,898)
5. Fattigunderstödda	25,836	20,348	46,184	(44,246)
6. Nyinflyttade	40,563	16,766	57,329	(56,566)
7. Försummad värnplikt	3,468	1,393	4,861	(4,014)
8. Oguldna kronoutskylder	24,838	17,742	42,580	(46,172)
9. » kommunalutskylder	28,050	17,167	45,217	(36,132)
10. » krono- och kommunalutskylder	35,900	47,420	83,320	(81,797)
Summa	166,955	126,138	293,093	(283,001)

Av de 293,093 medborgare, som vid de i år förrättade valen på grund av de olika strecken utestängdes från sin rösträtt, föllo således ej mindre än 171,117 för utskyldsstreet. Av de 283,000 valmän, som år 1911 gingo miste om sin rösträtt, föllo för samma streck 164,101, vilket visar, huru de s. k. streckens förödelse är ej blott konstant, utan tilltager samt att 70 procent av diskvalifikationsstegringen härrör från utskyldsstreet.

Att detta streck i synnerhet härjar bland de *fattigare* klasserna, torde med all tydlighet framgå av de i följande tabell sammanförda uppgifterna, utvisande antalet röstberättigade samt antalet röstande inom olika *yrikesgrupper*.

De i 1911 års röstlängder uppförda, fördelade efter yrkesgrupper.

(Sammandrag för hela riket.)

Y r k e s g r u p p .	Röstberättigade.		Röstande.		Icke röst-berättigade.
	Antal.	%	Antal.	%	
<i>Grupp 1.</i>					
Godsägare	1,057	89.4	856	81.0	125
Fabrikörer	8,477	88.5	6,137	73.6	1,102
Kontorspersonal	30,027	80.8	20,499	63.3	7,136
Högre tjänstemän.....	21,168	89.4	15,508	73.3	2,509
Fria yrken	6,267	76.8	3,770	60.2	1,898
Husägare och kapitalister	3,456	91.5	2,035	58.9	322
Övriga i grupp 1	2,668	79.6	996	37.3	684
<i>Grupp 2.</i>					
Hemmansägare	245,242	96.0	146,361	59.7	10,182
Arrendatorer	42,672	92.9	25,747	60.3	3,269
Hantverkare	89,166	77.0	53,427	59.9	26,684
Handlande	26,483	83.2	17,087	64.5	5,339
Handelsbiträden	6,368	71.9	3,449	54.2	2,489
Övriga näringsidkare	5,646	74.7	3,064	54.3	1,915
Lägre tjänstemän.....	61,165	87.3	20,003	65.4	8,888
Folkskollärare	6,855	93.5	5,561	81.1	473
Övriga i grupp 2	2,803	76.4	1,120	40.0	866
<i>Grupp 3.</i>					
Rättare	6,557	81.7	4,154	63.4	1,470
Torpare	85,177	89.2	41,346	48.5	10,321
Drängar	78,245	81.2	39,737	50.8	18,103
Övriga jordbruksarbetare	34,865	83.0	15,960	45.8	7,118
Sjömän och fiskare	21,345	69.3	6,067	28.4	9,470
Arbetare	265,896	64.9	151,494	57.0	143,857
Övriga i grupp 3	14,590	44.7	3,009	20.6	18,781
Summa	1,066,195	79.0	587,387	57.0	283,001

Således voro icke mindre än 143,857 arbetare diskvalificerade vid 1911 års val, d. v. s. *mer än halva antalet* av alla icke röstberättigade utgjordes av sådana, som enligt tabellen rubriceras som »arbetare». Räknas hit alla de i grupp 3 upptagna, som innefatta de lägsta inkomstlagren, stiger siffran till 209,120, av vilka säkerligen över hälften förlorat sin rösträtt till följd av utskyldsstrecket.

Särskilt på sådana platser, där en större industribefolkning är hopad, verkar utskyldsstrecket fullkomligt härjande. Sålunda, för att blott anföra ett par exempel, voro i Göteborg ej fullt hälften av samtliga i röstlängden upptagna, eller 49.2 procent, effektivt röstberättigade. I Malmö var siffran föga bättre, endast 51.2 procent.

Av tabellen här ovan framgår, att för hela riket över en tredjedel av arbetarevalmännen utestänges från sin rösträtt på grund av det dubbla utskyldsstrecket. Högern visste väl vad den gjorde, då den höll hårt på utskyldsstrecket — häri tyvärr understödd av ett flertal inom det liberala partiet. Men att kalla ett valsystem, där sådana massor av valmän stupa under de direkta skatternas tyngd, för »allmän rösträtt», verkar nästan parodiskt. Och att kalla detta streck ett »ordentlighetsstreck» är en tanklös utmaning mot alla de tusenden, hos vilka brödbekymren *måste* taga ut sin rätt framför alla andra krav.

Fattighjälpsstrecket måste i sin nuvarande omfattande formulering betraktas såsom en upprörande orättvisa mot medborgare, som nödgats mottaga tillfälligt understöd från det allmänna för sig eller de sina på grund av t. ex. sjukdom eller oförvårdad arbetslöshet. Naturligtvis härjar detta streck *enbart* bland de minst bemedlade, och det stora antal, som enligt tab. I i följd av dessa stadganden förlorade sin rösträtt eller icke mindre än 44,246 personer vid 1911 års val, vilken siffra i år steg till 46,184 personer, torde tillfullo ådagalägga, att man åtminstone på många ställen vid tillämpningen av detta streck gått betydligt längre, än vad ursprungligen varit avsikten med detsamma.

Då denna fråga år 1911 behandlades i konstitutionsutskottet, yttrade även fem reservanter, tillhörande det liberala partiet, bland annat följande: »— — — Tillämpningen synes ådagalägga, att de farhågor, som uttalats för ifrågavarande bestämmelsers verkningar, varit blott alltför väl grundade. Icke nog därmed, att antalet av dem, som genom 'fattigvårdsstrecket' uteslöts från valrätt, blev oväntat stort, i synnerhet i vissa kommuner, utan där befanns också, att detta delvis berodde därpå, att bland de häftande för fattigunderstöd uppfördes en mängd valmän, som själva icke voro medvetna om att hava erhållit sådant understöd. Valmän, som själva eller för hustru eller barn erhållit

sjukvård å vissa allmänna anstalter och på grund av medellöshet icke behövt erlägga betalning för denna vård, ingingo sålunda bland de häftande. En sådan verkan av riksdagsordningens stadganden måste upp-
röra den allmänna rättskänslan, så mycket mer som stadgandet kom att drabba olika på olika orter, allt efter den olika karaktären av de sjukvårdsinrättningar, som anlitats samt olika uppfattning och anordning av det inbördes förhållandet mellan fattigvård och sjukvård inom respektive kommuner. Det synes oss uppenbart, att härutinnan yppat sig ett missförhållande, som kräver snar rättelse. Sådan rättelse bör närmast vara att vinna genom lämplig omformulering av vederbörande moment i riksdagsordningen — — —.»

Då reservanterna ansågo en dylik formulering vara förenad med svårigheter, som ej kunde övervinnas utan föregående utredning, hemställde de om en skrivelse till Kungl. Maj:t i syfte att få de omnämnda olägenheterna avhjälpta.

Enligt vårt förmenande kan emellertid en suspension av den politiska valrätten under nuvarande fattigvårdsförhållanden endast vara befogad i fråga om sådana personer, vilka i viss utsträckning ställts under annans förmyndareskap. Vi föreslå därför, att detta stadgande begränsas att blott omfatta dem, som på grund av stadigvarande fattigunderstöd stå »under fattigvårdsstyrelsens målsmansrätt».

Ett streck, som berövat ett oväntat stort antal medborgare deras valrätt, är *flyttningsstrecket*. På detta stupade vid valet år 1911 56,566 valmän och vid 1914 års val 57,329.

Rösträttsbestämmelser, som åstadkomma sådana verkningar, kunna väl med skäl stämplas som absurda, ty det kan väl ändå inte ligga någon mening i att en person skall förlora en viktig medborgerlig rättighet därför att han flyttar från en ort till en annan inom riket. Vi äro naturligtvis medvetna om de svårigheter, som kunna ställa sig i vägen för ett *fullständigt* undanröjande av nyssnämnda brister i valrättsbestämmelserna, men äro dock förvissade om, att hithörande stadganden både kunna och böra underkastas en sådan revidering, att den genom dessa bestämmelser förorsakade decimeringen må så mycket som möjligt begränsas.

Beträffande de mindre strecken vilja vi till slut blott påpeka, att *varnpliktsstrecket* aldrig varit annat än, som vi förut uttryckt det, »ett överflödigt trasselstreck», samt att *konkursstrecket* utan fog sammanblander en gäldenärs privatekonomiska ställning med hans valrätt.

Slutligen må ej förgätas det *höjda åldersstrecket*, upp till faktiskt i medeltal *över 25 år*, som infördes i samband med 1907 års rösträttsutvidg-

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 4 saml. 106 häft. (Nr 242—243.) 2

ning. Ingen som helst olägenhet hade förut förspotts av att rösträttsåldern satts lika med den borgerliga myndighetsåldern, intet hållbart skäl lärer heller kunna anföras, minst i ett land som Sverige, för att stänga ute dessa fyra åldersklasser myndiga män och kvinnor från valrätten. Tvärtom behöva vi våra unga med vid valurnorna för att med sin ljusa tro på möjligheten och nödvändigheten av ett snabbt och effektivt reformarbete motväga den alltför ängsliga betänksamhet, som där har sin fulla talan ända upp till livets senaste höst.

I en motion 1907 skrev ledamoten av riksdagens andra kammare herr Adelswärd följande: »Såsom villkor för rösträtten borde icke få kvarstå andra bestämmelser än sådana, för vilka fullt klara skäl för deras rättvisa kunna anföras och som icke på grund av deras natur måste komma att verka olika inom olika samhällsklasser.» Mäter man med denna sunda måttstock, så falla också *alla* här uppräknade streck, och rösträttsvillkoren förenklas till *välfrejdad* och *fullmyndig*.

Då vi sålunda fortsätta att kräva *allmän rösträtt* i verkligheten och ej blott till namnet såsom grund för den folkvalda kammaren, följer också härav som en naturlig konsekvens att *valbarheten* bör frigöras från de inskränkningar, som nu ålagts densamma. Enligt vårt förmenande finnes det då icke något bärande skäl att fortfarande bibehålla en sådan inskränkning i valbarheten som ligger i *bostadsbandet*, och varigenom ett parti, som kanske har en högt skattad medlem strax utanför valkretsgränsen, hindras att, om valmännen så önska, sända denne som kretsens representant till riksdagen. Genom beslut vid fjolårets riksdag blev som bekant bostadsbandet på sätt och vis avskaffat för statsråd. Men samma skäl, som talade för en ändring i detta specialfall, äga även sin giltighet i övriga fall, då bostadsbandet ställer sig hindrande i vägen för de bäst kvalificerade att bli valda. Ser man saken ur valmännens synpunkt har man över huvud svårt att förstå, vilka olägenheter denna för vårt land nästan enastående inskränkning i deras rätt till fritt urval bland kandidater skulle kunna medföra. Har man med proportionalismen avsett att trygga att de största kapaciteterna inom de olika partierna komma fram, så *motverkar* bostadsbandet direkt en sådan strävan.

Vi vilja således, att ur *hela* nationens fria val skall framgå en kammare, som med full rätt kan göra anspråk på namnet folkvald. Vi påyrka därför alltjämt slopandet av alla de mångahanda »streck», vilka fortfarande göra rösträtten i vårt land till allt annat än allmän, och vilka vart i sin mån motverka och fördröja den demokratisering av statslivet, som tidsutvecklingens bjudande påkallar.

Första kammaren.

När vårt parti som konsekvens av 1906 års händelser vidgade sitt gamla krav på allmän rösträtt till att fordra en *demokratisk författningsrevision*, som sålunda skulle omfatta även första kammaren, funno vi vägande skäl tala för att göra ett försök att giva demokratien dess tillbörliga plats i vårt statsliv utan att fordra på samma gång ett sönderbrytande av vårt historiskt givna tvåkammerssystem. Den uppgift, som förelåg, var icke nödvändigt att utforma en helt ny författning, men fastmera att åstadkomma sådana genomgripande ändringar i det gamla systemet, att en klar och stadgad folkvilja icke skulle kunna som hittills på obestämd tid alldeles hejdas av en första kammare, som blott företrädde intressena och fördomarna hos en liten minoritet av nationen. Frågan om en undersökning av ett *enkammerssystems* problemers föll utanför ramen av vår sålunda genom förhållandena begränsade uppgift. Däremot anvisade vi två utvägar att vinna det närmaste och oefftergivliga målet: brytande av första kammarens allt mer olidliga förmynderskap över ett fullmyndigt folk. Grundvalen för denna kammare måste demokratiseras genom införande av den *lika* och fullt allmänna kommunala rösträtten. Men dessutom måste den nu genomförda likställigheten kamrarna emellan modifieras genom införande av stadganden om ett blott *suspensivt* veto, till förebyggande av stagnation i utvecklingen.

Av dessa båda vägar är den förra av alldeles särskild vikt genom den demokratisering av hela det kommunala livet, som den på samma gång innebär. Så starkt samlade sig också folkkravet på en demokratisering av första-kammargrunden, att själva den konservativa regeringen ju fann sig böra gå detsamma ett stycke till mötes, medan den, liksom riksdagens majoritet, alldeles avvisade varje tanke på rubbning i kamrarnas likställighet.

Självklart kan detta motstånd på intet sätt rubba vår övertygelse om behovet och gagnet att i ett tvåkammerssystem till betryggande av snabb demokratisk utveckling ge plats åt det suspensiva vetots princip. Den lärorika historien om hur Englands folk helt nyss måste för att bli herre i eget hus, bryta motståndet hos en halsstarrig överhusmajoritet och fastslå grundsatsen att överhuset blott bör besitta ett ganska kort suspensivt veto, torde vara i friskt minne. Och åtskilligt talar för att vi, trots den förskjutning, som redan den 40-gradiga skalan medfört, komma att här i landet få genomgå liknande erfarenheter.

Emellertid är det uppenbart att det allmänna intresset i vårt land

för närvarande så starkt samlat sig på demokratiseringen av första kammaren, att det kan vara tvivelaktigt, om något vinnes med att just nu även skjuta fram det suspensiva vetot. Vi skola så mycket hellre låta denna fråga för tillfället vila som ju alltid bör ihågkommas, att problemet om en första kammars maktbefogenhet kan lösas efter en helt annan, många skola säga en bättre linje än det suspensiva vetot, nämligen på enkammersystemets grund. I all synnerhet sedan numera proportionalismen väl får anses vara stadfast i vår författning och den förut alldeles fullständiga artskillnaden i kamrarnas sammansättning synbarligen modifierats redan genom den nya skalan — ett närmande som redan tagit sig uttryck t. ex. i för båda kamrarna gemensamma partibildningar och som enligt sakens natur väl blir ännu något mera intimt sedan röstskalan ersatts av lika rösträtt — komma nog allt flera att fråga om systemet med två kamrar icke är i själva verket en onödigt tung och långsamt arbetande apparat för att nå sitt ändamål att ge den stabilitet åt statslivet, som i det helas intresse är önskvärd. Det bör här erinras om att 1911 års socialdemokratiska partikongress för sin del uttryckligen tog steget över till enkammersystemets linje.

Mot ett upptagande av kravet på suspensivt veto talar emellertid icke minst det rent praktiska skälet att så länge det fortsatta högerväldet i första kammaren med siffror kan visas vara en direkt följd av den 40-gradiga skalan, böra ansträngningarna icke splittras, utan samlas mot denna, som ännu på intet sätt kunna få traditionens och vanans hypnotiserande makt över sinnena.

Vårt förslag måste av naturliga skäl även rikta sig mot de orättvisa streck, som fortfarande satts för valbarheten till första kammaren. De obehöriga hinder, som ligga i förbud för kvinnans valbarhet och stadgande av en viss högre förmögenhet såsom valbarhetsvillkor, måste bort. Vad särskilt angår förmögenhetsstrecket, har erfarenheten från första-kammar-valen enligt den nya ordningen redan till fullo ådagalagt, vilka stora svårigheter det möter för arbetarklassen och säkerligen även för småfolket på landet att kunna till sina representanter utse personer, som de anse närmast företräda sina intressen.

De sålunda av oss åter framförda förslagen till ändringar i våra kommunal- och grundlagar utgöra tillsammans en reformkomplex, vars genomförande är efter vår mening oundgängligt, därest vårt land skall på allvar kunna komma i den demokratiska utveckling och självfostran, som tiden kräver. Man må icke invända, att vi så nyss tagit steg framåt, att tills vidare ingenting bör göras. Tvärtom vore just nu rätta tidpunkten att radikalt fullfölja den rösträttsreform, som 1907—09 stannade

vid halvgjort arbete. Sanningen är att rösträttsfrågan, trots att medgivanden gjorts, alltjämt står olöst, så länge ett fåvälde med hjälp av allehanda »streck» och graderade röstskalor långa tider framåt kan trotsa även en mycket stark folkmening. Vi vilja fram till möjligheten för Sveriges hela folk att själv bli herre i eget hus, i stat och kommun.

Med stöd av vad vi sålunda anfört hemställa vi,

att riksdagen för sin del måtte antaga som vilande till grundlagsenlig behandling

I. Beträffande § 16 riksdagsordningen följande ändrade lydelse av nämnda paragrafs första stycke:

Valrätt till andra kammaren tillkommer en var välfrejdad svensk medborgare, såväl man som kvinna, som före det kalenderår, varunder val äger rum, uppnått 21 års ålder; dock ej den som står under förmynderskap eller fattigvårdsstyrelsens målsmansrätt.

II. Beträffande § 19 riksdagsordningen följande förändrade lydelse:

Till ledamot i andra kammaren kan endast utses man eller kvinna, som uppnått 25 års ålder samt äger valrätt inom riket.

III. Beträffande § 9 riksdagsordningen följande förändrade lydelse:

Till ledamot i första kammaren kan endast väljas man eller kvinna, som är röstberättigad inom sin kommun samt uppnått 30 års ålder.

Slutligen hemställa vi, att vederbörande utskott, i händelse av bifall till våra ovanstående förslag, ville vidtaga den jämkning i formuleringen jämväl av andra paragrafer i grundlagarne, som kan bliva en följd av ovanstående förslag.

Stockholm den 17 juli 1914.

<i>Hj. Branting.</i>	<i>Herm. Lindqvist.</i>	<i>F. W. Thorsson.</i>
<i>Viktor Larsson.</i>	<i>Bernh. Eriksson.</i>	<i>Nils Persson.</i>
<i>E. Palmstierna.</i>	<i>V. Rydén.</i>	<i>Rick. Sandler.</i>